

Zo vaak hoor je mensen zeggen: “Ik kan er een boek over schrijven”. Ik ben er trots op dat ik het heb gedaan. Ridders en Johan, een titel die voor mij symbool staat voor wat het onderwijs is. Stoere ridders met kleine hartjes die eigenlijk ook maar doen wat ze denken dat goed is. Ridders die op zoek zijn naar waardering. De betekenis van Johan zal later in dit boek nog duidelijk worden. De titel staat ook voor het onverwachte. Omdat het nooit is wat je verwacht had. Kinderen willen het goed doen voor de juf of meester, en leerkrachten voor hun directeur of de inspectie, voor ouders of collega’s of voor hun vrienden die denken dat dit vak niets voorstelt en dat ze altijd maar vakantie hebben. Wat zou het fijn zijn als leerkrachten eindelijk krijgen wat ze verdienen.

Het is 1991 en ik ben zeventien jaar oud. Ik ben bijna klaar met de Havo en het is de bedoeling dat ik nu een vervolgopleiding ga kiezen. Ik heb niet speciaal iets met kinderen maar op de open dag van de Pabo word ik in het dramalokaal gegrepen door studenten die een kindervoorstelling geven. Dat wil ik ook! Omdat ik niet naar de toneelschool durf (o, help, audities) wordt dit het dus.

Ik zie mezelf nog staan op het station van Eindhoven met een bezem in mijn hand. Al snel ontdek ik meer figuren met een bezem en onhandig gaan we bij elkaar staan. We gaan op kamp met alle eerstejaars studenten, begeleid door de vierdejaars die ons een gekleurd briefje geven met daarop een regel uit een bekend oud Hollands kinderliedje. Met het zweet onder mijn oksels sta ik, om uit te vinden wie er allemaal bij mij in het groepje zitten, ‘midden in de week maar ‘s zondags niet’, te zingen. Er zijn er genoeg die het nog moeilijker vinden dan ik. De meest bijzondere types zie ik voorbij komen. Mensen die minstens tien jaar ouder zijn dan ik, maar ook mensen die zo verlegen zijn dat ik me niet kan voorstellen dat ze ooit voor een klas zullen gaan staan. Vlak voor mij staat een mevrouw met een spijkerrokje en een lila shirt. Haar haar is héél kort en het lijkt alsof ze het zelf geknipt heeft. Haar ogen staan te dicht bij elkaar en haar gebit, en daar kan ze waarschijnlijk ook niets aan doen, is op zijn zachts gezegd, nog niet aan een beugel toegekomen. In haar trillende hand, het briefje. Ze zingt uiteraard niet. De tekst is zo klaar als een klontje. ‘s Zondags gaat ze naar de kerk’, lees ik en snel ga ik op zoek naar de rest van mijn lotgenoten.

De eerste weken vallen er al verschillende mensen af. Toch niet helemaal wat ze ervan gedacht hadden. Moeilijk is het niet, maar je moet de hele tijd met de billen bloot. Dansen moeten we ook. Nog hoor ik de deur van het lokaal dichtslaan. Nadat we als een rups door het lokaal hebben moeten kruipen, gaan we ons ontpoppen als een vlinder en dan lekker door de lucht dwarrelen. Mijn ietwat dikke, mannelijk uitziende, vrouwelijke klasgenoot trekt het niet meer. “Het lijkt hier wel een diner dansant!”, roept ze verongelijkt en loopt met grote stappen op de verkeerde deur af (want gesloten) en moet dan ook nog met een rood hoofd helemaal naar de andere kant van het lokaal. Ze is woedend. Nou weet ik niet precies hoe het er aan toe gaat bij een diner dansant, maar

het lijkt me niet dat de mensen daar als een vlinder door de zaal bewegen.

Mannen zijn er nauwelijks. De weinigen die er wel zijn worden door ons op handen gedragen. Tussen twee lessen door haken en breien wij onze werkstukken gewoon dubbel, in ruil voor een biertje. Vrouwen zijn er in allerlei types. Of eigenlijk zijn er twee soorten. De eerste soort heeft humor en kiest zijn eigen manier van lesgeven en van de andere soort hoop je ten eerste dat ze nooit je collega zullen worden en ten tweede dat je toekomstige kinderen er niet bij in de klas zullen komen. De tweede soort is of bazig of dom. Dom? Ja dom. Stelt vragen die al gesteld zijn of waarvan het antwoord een minuut geleden verteld is.

Eén van mijn favoriete mannelijke klasgenoten heeft het geluk dat hij poppenkast mag spelen met de bange mevrouw van het introductiekamp in het lila shirt. Ze blijkt geen andere shirts te hebben want ook nu heeft ze het weer aan. Ze spelen Hans en Grietje, althans, hij speelt Hans en Grietje, zij heeft geen idee. “Ik ben de heks”, zegt ze met een piepstem. “Ga je mee naar mijn huisje?” De man probeert haar duidelijk te maken dat deze tekst misschien niet zo heel goed is omdat ze dan natuurlijk nooit met haar mee zullen gaan en ze proberen het opnieuw. “Ga je mee naar mijn huisje?”, zegt de heks nog een keer en we weten allemaal dat dit onbegonnen werk is. De mensen in het publiek bijten op hun lip om niet in lachen uit te barsten. We vinden het allemaal heel jammer als ze er na het eerste jaar noodgedwongen mee moet stoppen. Ze heeft geen voldoende voor haar stage gekregen.

Ik sla me er redelijk makkelijk doorheen en ook in mijn stage laat ik zien dat ik blijkbaar een goede leerkracht kan worden. Toch is het steeds weer doodeng om voor een groep te gaan staan die misschien wel of misschien ook niet naar je gaat luisteren. Aan de andere kant leer ik dan al hoe fantastisch het is om een band met je groep op te bouwen. En dat je met een groep de mooiste dingen kunt bereiken.

Haken, breien, solderen, kleien, emailleren, schrijven, ritme tikken, liedjes zingen, gewoon met tekst en op notennamen, dramatiseren, slootvissen, zoemen als een bij, vliegen als een vlinder die net nog een rups was, champignons kweken, maskers maken, poppenkast spelen, ik kan het zo gek niet verzinnen of we

doen het. Natuurlijk hebben we ook taal en rekenen, aardrijkskunde, geschiedenis en onderwijskunde maar gek genoeg herinner me daar veel minder van. In ieder geval, blijkt later, heb ik aan al deze dingen niet zo gek veel als ik in 1995 helemaal alleen voor de klas mag staan.

Ik herinner me mijn allereerste klasje als de dag van gisteren. Trots als een pauw en vol goede moed begin ik op mijn tweeëntwintigste in groep vier. Mijn schatjes. Al snel krijg ik in de gaten dat in je eentje een klas draaien heel wat anders is dan samen met iemand anders. Geen idee wat ik precies moet doen, maar ik maak er het beste van. Klassenmanagement. Pff. Dit is compleet nieuw. De vele overuren die ik thuis maak worden gecompenseerd door de energie die ik krijg van de kinderen die ik nog net niet als mijn familie ben gaan beschouwen. Nog steeds zie ik de tranen van de meisjes aan de overkant van de straat op de laatste schooldag. Inmiddels zijn ze zeker dertig.

Vele klassen volgen. De ene makkelijker dan de andere, aantallen variërend van 21 tot 47 leerlingen. Als je ieder jaar gemiddeld vijftwintig leerlingen in je klas hebt, dan zou het zo zijn dat ik meer dan vijfhonderd leerlingen in de klas heb gehad. Of ik ze allemaal nog zou herkennen weet ik niet, maar ik kom, zeker als ik mijn oude klassenfoto's bekijk, een heel eind. Er zijn er een aantal die ik mijn hele leven niet meer zal vergeten. Met het ene kind heb ik nou eenmaal meer dan met het andere. Lief zijn ze eigenlijk allemaal, maar zelfs met sommige exemplaren, die ik het liefst achter het behang wil plakken, heb ik een bijzondere band. Jongens met een 'rugzak' die echt niet willen luisteren. Hebben we dit op de Pabo geleerd? Ik geloof het niet. Eéntje van hen herinner me in het bijzonder. Hij roept om de haverklap 'saai!' en gooit met schriften. Hij wil niets en kan niets, zegt hij. Hij heeft rood haar en een heel klein hartje. Hij weet met zichzelf geen raad en moet regelmatig naar de directie. Ik kan wel janken. Helaas leeft het manneke al een hele tijd niet meer. Omgekomen bij een noodlottig ongeval. Er gaat geen week voorbij dat ik niet heel even aan hem denk.

En het meisje dat ik drie keer in de klas krijg. Twee keer in groep drie en een keer in groep vijf. Heel makkelijk gaat het haar allemaal niet af, maar ze slaat zich er dapper doorheen. Haar glimlach van oor tot oor is er een om nooit te vergeten, haar gevoel voor humor niet te overtreffen. Nog regelmatig spreken we elkaar. Ze heeft al veel meegemaakt, maar haar sterke karakter zorgt er voor dat het altijd weer goed komt.

Of de jongen die in de kleedkamer van de gymzaal nietsvermoedend en naakt met zijn gymbroek staat te zwaaien

terwijl hij keihard een liedje van Gigi D'agostino zingt. Het liedje dat gedraaid wordt als zijn favoriete voetballer scoort. Als hij mij ziet weet hij niet hoe snel hij zijn gymbroek voor zijn zaakje moet houden.

Het meisje dat uit frustratie haar tafel omver gooit omdat ze geen pepernoten mag bakken en dan heel hard POESPOES roept.

Het mannetje van net vier die nog niet zelf kan eten als hij voor het eerst op school komt en geen idee heeft wat hij moet doen als hij in zijn broek heeft geplast. Wat doe je eerst aan, de onderbroek of de joggingbroek?

Nu ik dit allemaal opschrijf denk ik aan het zigeunerjongetje dat al een hele week bij mij in groep drie zit terwijl hij eigenlijk in groep vier hoort. Zijn broertje, dat ziek thuis is, zit eigenlijk in deze klas. Nadat ik een hele week Ricardo tegen hem heb gezegd, zegt hij: "Ik heet helemaal geen Ricardo, ik heet Silvano dus ik denk dat ik hier niet goed zit."